

## POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie R.W.

skazanego za czyn z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 77 § 1 k.k.s. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 28 listopada 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 27 marca 2024 r., sygn. akt IX Ka 545/23,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie

z dnia 2 marca 2023 r., sygn. akt III K 470/22

**postanowił:**

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

[WB]

## UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy- Mokotowa w Warszawie wyrokiem z dnia 2 marca 2023 roku, w sprawie o sygn. akt III K 470/22 uznał oskarżonego R.W. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, polegającego na tym, że w okresie od 20 lutego 2019r. do 20 stycznia 2020 r. w W., zajmując się z racji pełnionej funkcji prezesa zarządu sprawami gospodarczymi płatnika I. Sp. z o.o. z siedzibą w W., działając w krótkich odstępach czasu z wykorzystaniem takiej samej sposobności,

nie wpłacił na rachunek Urzędu Skarbowego [...] pobranych w okresie od stycznia 2019 roku do grudnia 2019 roku od wynagrodzeń pracowników oraz osób wykonujących usługi na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło, zaliczek na podatek dochodowy o łącznej kwocie 80.670 PLN w obowiązującym terminie ustawowym, tj. do dnia 20-tego miesiąca następującego po miesiącu, w którym pobrano zaliczkę, do czego był zobowiązany na podstawie art. 38 i art. 42 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, tj. czynu z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., zaś na podstawie art. 77 § 2 k.k.s. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 50 (pięćdziesiąt) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na 150 PLN (sto pięćdziesiąt).

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 27 marca 2024 roku, w sprawie o sygn. akt IX Ka 545/23, po rozpoznaniu wniesionej apelacji, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w miejsce ustalenia „od wynagrodzeń pracowników oraz osób wykonujących usługi na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło” przyjął „od wynagrodzeń osób zatrudnionych w spółce”, zaś w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł obrońca skazanego, który zaskarżonemu wyrokowi zarzucił nienależytą obsadę sądu tj. obecność w składzie sądu orzekającego w przedmiotowej sprawie sędziego SO X. Y. (Przewodniczący), który to sędzia został powołany na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), powołanej wadliwie, niezgodnie z przepisami i nie posiadającej wskutek upolitycznienia, cechy organu niezależnego, a także podejmował działania wskazujące na skrajnie wysoki stopień zależności tego sędziego od organów władzy wykonawczej i wynikający z tego brak niezawisłości i bezstronności - co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą w myśl art. 439 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks postępowania karnego.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację obrońcy skazanego prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje.**

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego jest oczywiście bezzasadna, co uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie należy zauważyć, że zgodnie z treścią art. 535 § 1 k.p.k. kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia może być wniesiona wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Zasadą przy tym jest, że strona postępowania może wnieść kasację na korzyść wyłącznie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 523 § 2 k.p.k.). Ustawodawca przewidział jednak, że ograniczenie to nie będzie dotyczyło sytuacji, gdy strona postępowania kasację opiera na tzw. bezwzględnej przyczynie odwoławczej wskazanej w art. 439 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.). Ranga tego rodzaju uchybień o fundamentalnym znaczeniu powoduje bowiem, że wyrok taki nie może się ostać niezależnie od tego jaka kara została orzeczona. Tak więc stwierdzenie zaistnienia przesłanki wskazanej w art. 439 k.p.k. skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia, bez badania czy uchybienie takie miało wpływ na jego treść. Z uwagi na fakt, iż w niniejszej sprawie R.W. został skazany na karę grzywny, należało w pierwszej kolejności ocenić kasację pod kątem jej dopuszczalności. Uwzględniając powyższe wskazać należy, że zarzut dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci naruszenia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., w przedmiotowej sprawie był formalnie dopuszczalny.

Przechodząc zatem do analizy zarzutu zaistnienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej wskazać należy, iż jest on całkowicie bezzasadny i chybiony.

Tytułem wprowadzenia do postawionego zarzutu należy odnieść się do kwestii bezwzględnych przyczyn odwoławczych. Artykuł 439 § 1 k.p.k. zawiera katalog bezwzględnych przyczyn odwoławczych, które mają charakter zamknięty i nie mogą podlegać wykładni rozszerzającej (zob. J. Izydorek, *Granice orzekania sądu odwoławczego w polskiej procedurze karnej*, Łódź 2010, s. 216; postanowienie SN z dnia 7 lipca 2010 r., II KK 95/10). Uchybienia te mają tak poważny charakter, że zawsze skutkują uchyleniem orzeczenia, muszą być brane pod uwagę z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, bez względu na to, czy uchybienie mogło mieć wpływ na treść orzeczenia (zob. P. Hofmański, S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2018, s. 551–556; D. Świecki, *Rozprawa apelacyjna w polskim procesie karnym*, Warszawa 2006, s. 30–31; D. Świecki, *Apelacja w postępowaniu karnym*, Warszawa 2012, s. 235). Dlatego też bezwzględne przyczyny odwoławcze nie mogą być ocenne, muszą charakteryzować się pewnością ich zaistnienia, winny mieć charakter niemal automatyczny, ograniczający się do stwierdzenia zaistnienia lub nie, określonego w tym przepisie stanu rzeczy, albowiem wyznaczają one minimalne standardy procedury karnej demokratycznego państwa prawnego, których naruszenie powoduje uchybienie podstawowym regułom procesu karnego (zob. postanowienie SN z dnia 16 stycznia 2024 r., IV KK 341/23).

Odnosząc się z kolei do przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., określanej mianem „nienależytej obsady sądu”, podkreślić trzeba, że tradycyjnie wiązana była i nadal być musi wyłącznie z rozpoznaniem sprawy w składzie odbiegającym liczbowo lub strukturalnie (jakościowo) od składu przewidzianego dla rozpoznania danej kategorii spraw w sądzie określonego szczebla lub w danym postępowaniu. Konsekwentnie, spod zakresu zastosowania tej regulacji, wyłączano także przypadki stanowiące jedynie naruszenia natury organizacyjno-porządkowej (zob. m. in. J. Matras (w:) *Kodeks postępowania karnego*, pod red. K. Dudki, WKP 2018, komentarz do art. 439, teza 9). Uchybienia związane z zasiadaniem w składzie orzekającym osoby, co do której zachodziły podstawy wyłączenia, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k., konsekwentnie traktowane są jako względne przyczyny odwoławcze. Uchybieniem mieszczącym się w treści art. 439 § 1 k.p.k. jest taka więc tylko sytuacja, gdy w rozpoznaniu sprawy bierze udział sędzia

podlegający wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. (zob. m. in. R. A. Stefański, Wyłączenie sędziego z mocy orzeczenia sądu, Przegląd Sądowy 2007, z. 6, s. 119; postanowienie SN z dnia 24 lutego 2015 r., V KK 2/15, LEX nr 1645250; postanowienie SN z dnia 29 marca 2018 r., V KZ 15/18, LEX nr 2473817).

Powyższych ustaleń nie może zmienić treść uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, na którą powołuje się skarżący, a która na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, przestała obowiązywać, albowiem Trybunał stwierdził, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, jest niezgodna z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP; art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPCz.

W kontekście przywołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego należy zauważyć, że art. 8 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Z kolei w świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Wobec tego żaden sąd nie jest uprawniony do prowadzenia postępowania zmierzającego do wzruszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, jak też samodzielnego podważania obowiązywania wyroku tego Trybunału (zob. postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2024 r., I KK 107/23).

Dodatkowo trzeba podkreślić, że w dniu 15 lipca 2022 r. weszły w życie przepisy art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz art. 29 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w których dopuszczono możliwość badania spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Jednocześnie w ustawach tych wskazano, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub

kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności (zob. art. 29 § 4 uSN i art. 42a § 2 p.u.s.p.).

W aktualnym stanie prawnym, wszelkie wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości sędziego sądu powszechnego, mające charakter systemowy lub indywidualny, mogą zostać zweryfikowane jedynie w trybie procedury przewidzianej w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych, która to procedura w sprawie karnej może zostać zainicjowana wyłącznie przez strony (art. 42a § 3 p.u.s.p. w zw. z art. 42a § 6 pkt 6 p.u.s.p.). Procedura ta (podobnie jak tryb z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym) służy sądowej kontroli niezawisłości i bezstronności sędziego, który ma brać udział w rozpoznawaniu konkretnej sprawy i w sposób szczególny reguluje badanie kwestii niezawisłości i bezstronności sędziego w kontekście okoliczności towarzyszących jego powołaniu oraz jego postępowania po powołaniu. Przywołane przepisy ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych wyłączają zatem możliwość badania w innym trybie przesłanek z art. 42a § 3 p.u.s.p., dotyczących badania spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności. Trzeba też zauważyć, że procedura ta ma szczególny charakter gwarancyjny także dla sędziego, albowiem w razie uwzględnienia wniosku strony, odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręcza się również sędziemu, którego wniosek dotyczy. Sędzia może w terminie 3 dni złożyć wniosek o ponowne rozpoznanie do Sądu Najwyższego, który w składzie pięciu sędziów utrzymuje w mocy postanowienie o wyłączeniu sędziego albo uchyla postanowienie o wyłączeniu sędziego i oddala wniosek (art. 42a § 13 p.u.s.p.).

Badanie przez Sąd Najwyższy lub sąd odwoławczy niezawisłości sędziego pod kątem zaistnienia nienależytej obsady sądu, w trybie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., wprowadza zatem nieznaną ustawie procedurę o charakterze inkwizycyjnym oraz stanowi oczywiste i rażące naruszenie art. 42a § 3 - § 14 p.u.s.p. i art. 7 w zw. z art. 87 Konstytucji RP, skutkujące jednocześnie pozbawieniem testowanego sędziego prawa do właściwego rzeczowo i miejscowo sądu ustanowionego ustawą oraz pozbawieniem prawa do skutecznego środka odwoławczego, a nadto pozbawieniem prawa oskarżonego do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie – co stanowi oczywiste i rażące naruszenie art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji RP oraz

art. 6 ust. 1 i art. 13 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (zob. postanowienie SN z dnia 7 sierpnia 2024 r., I KZ 34/24).

Zatem powołanie na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie stanowi bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 18 lipca 2024 r., V KO 38/24).

Podkreślić trzeba, co słusznie zauważa prokurator w odpowiedzi na kasację, że ani skarżący, ani oskarżony, powiadomieni w trybie art. 42a p.u.s.p., nie wykorzystali w przedmiotowej sprawie istniejącego instrumentu prawnego i nie składali wniosku o przeprowadzenie testu niezawisłości. Nie składali także wniosku z art. 41 § 1 k.p.k. w przedmiocie wyłączenia sędziego.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, obciążając skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w myśl art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

Odnosząc się do treści „wniosku o uzasadnienie”, podnieść trzeba, że w uwarunkowaniach niniejszej sprawy nie mogłoby dojść do złamania zasady *nemo iudex in causa sua* przez sędziego Sądu Najwyższego powołanego przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., albowiem sędzia w takich okolicznościach nie orzeka „we własnej sprawie”, gdyż okoliczności „jego sprawy” nie stanowią przedmiotu postępowania, a wydane przez niego orzeczenie w żaden sposób nie będzie miało wpływu na sferę jego własnych uprawnień, bądź obowiązków prawnych (zob. postanowienie SN z dnia 30 listopada 2023 r., I Zo 75/2; postanowienie SN z dnia 4 września 2024 r., I Zo 144/24; postanowienie SN z dnia 2 października 2024 r., V KK 282/24). Ponadto, także w tym zakresie ani skarżący, ani skazany, powiadomieni w trybie art. 29 § 6 ustawy o Sądzie Najwyższym, nie wykorzystali istniejącego instrumentu prawnego i nie składali wniosku o przeprowadzenie testu niezawisłości.

Ze wskazanych wyżej powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

SSN Anna Dziergawka

[WB]

[r.g.]